

MEZEY KATALIN
**Kő Pál kiállítása
 a Józsefvárosi Galériában**

„Kő Pál szobrászként különös, az odahagyott puszták szélfúvás-leheletét idéző álmvilágot népesített be földből gyúrt, mégis lebegő, néha egyenest tótágast álló, hol a saját fantáziája által teremtett, hol a magyar történelemből megidézett, a közös sors, vagy éppen a különtség bélyegét magukon viselő alakjaival...” – írta egykor Oláh János Kő Pál tanulmánykötetének bevezetőjében (*A csillagbojtár számadása*).

Mintha már jóelőre látta, megnézte volna ezt a kiállítást.

Mint ahogyan látta, ismerte, nézte is. Hosszú évtizedek óta, hiszen első fiatalságukban egymás mellett ültek ama híres, Török utcai gimnázium iskolapadjaiban. Nemcsak képletesen, hanem valóságosan is, az elméleti órák unalmát, monotonitását az állandó, szórakozott rajzolgatással ellensúlyozva. Amit akkor ott, a füzetek szélére nem rajzoltak le, annak nem is volt, nem is lett szerepe az életükben. Lerajzoltak mindent, a történelem mélyéből elővágtató lovasokat, akik helyettük is győztek, helyettük is elbuktak az odahagyott csatatereken, a szélfúttá pusztát és a somogyi dombokat, az otthonról utánuk figyelő édesanyját, az Apokalipszis hátán lovagoló apát, az álmokban megjelenő, tavaszi szélben álló lányokat.

Kő Pál munkái, amelyek most ebben a kis kiállítóteremben körülvesznek minket, a sugalmas, szép ceruzarajzok, az érmek, plakettek, kisplasztikák, büsztök, egészalakos portrészobor-tervek és vázlatok egy rendbetett, vendégeket váró műterem hangulatát idézik fel, ahol a Mester alkotómunkájának különböző fázisaival ismerkedhetünk meg. A vázlatoktól a kész rajzokig, a szobor-tervektől az elkészült portrékig, az alkalmakra vagy kedves embereknek ajándékba szánt tréfás szövegekkel, versezetekkel ellátott domborművekig és a legkomolyabban vehető szobor-tervekig, amelyeknek csak méretéből tudjuk, hogy az előkészületet jelentik, és lehet, hogy a végső változat majd sokban különbözik a jelenlegitől, de látható, hogy már a terv is kitűnően helytáll magáért.

„...amióta szobrászattal foglalkozom, s ebbe beleértem az érmet, plakettet, kisplasztikát, büsztöt, egészalakos portrészobrot és az emlékművet is, mindig izga-

tott, hogy valami különösen érdekes, izgalmas műtárgyat készítek, ami nem unalmas, és nem feledhető!” – írja egyik esszéjében Kő Pál. Ennél pontosabban talán nem is lehetne jellemezni a munkásságát, ami valóban nem unalmas, és nem feledhető. Stílusa van. Stílusról akkor beszélhetünk, ha egy művész a maga módszerével, a maga észjárásával, kezejárásával minden, számára lényeges jelenséget meg tud ragadni, ki tud fejezni, meg tud jeleníteni. Olyan módon, olyan vonalakkal és formákkal, ahogy más nem szokta, más nem akarja.

Hosszan elnéztem a hevesi ravatalozó két nagyméretű domborművéhez, a *Halottsiratóshoz* és a *Feltámadáshoz* készült szép ceruzarajzokat. Mindkettő életteli zsánerként is felfogható, annyi, finom megfigyeléssel ábrázolt történet olvasható a nevezetes eseményekhez összegyűlt falusi emberek arcán, mozdulatain. A halállal való találkozás és az örökélettel való szembesülés sokféle visszaverődése jelenik meg a különböző nemzedékek képviselőinek jellemzésében. És a történetből kilógó történetek, a kiterített Krisztus melletti fán vigyorgó két kisfiú, akik épp azáltal odaillők, mert mintha egész más időben és más helyen lennének, csak a maguk belső késztetésével vannak elfoglalva.

Kő Pál egyszerre avatott mestere a magas és a mély művészetnek. Ő írta Örsi Imre karcagi naiv művész szobrai kapcsán, hogy csak egyféle művészet van: „Szerintem magas művészetről akkor beszélhetünk, amikor egy műtárgynak hatalma van. Emlékezetes belső ragyogást kölcsönöz számára a szellem, amely létrehozta... Az én olvasatomban nincs különbség a világhírű Picasso és a magyar Örsi Imre szobra között. Minden szempontból megállja a helyét a naiv szobor Picasso magas művészetet jelentő és fényjelző, gyönyörű bronzszobra mellett.”

Kő Pál remekbe készült domborműtervei, tiszta vonalakkal, briliáns módon megrajzolt paraszti figuráikkal egyszerre idézik meg a bruegeli festészeti hagyomány szellemét – amelyben az élet gazdagsága befed minden tragédiát –, és a népművészet ősi mintákat hordozó, a kimondás szépségében feloldott tragikumát.

Szívesen utalok befejezőképpen a *Pásztor* című gyönyörű ceruzarajzra is, amely a maga többdimenziós kompozíciójával összetett tartalmak sugalmazója. A művész arca fénysugarakba fogja a legelő nyáj és a földi pásztorok nyugalmát, összeköti az égi arcot „a puszták szélfúvás-leheletét idéző álmvilágával”. Alkotó ember aligha törekedhet többre ennél.

Elhangzott a kiállítás megnyitóján, 2018. szeptember 7-én.